

List izhaja vsak petek

in velja za navadne naročnike s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrt leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude kat.-pol. društva je naročnina določena v društv. pravilih. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Sohar-ju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravniku in sovredniku Matiji Kravanja-i v nunskih ulicah h šte. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo Rokopisi se ne vračajo. — Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico. ve se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s., že trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 39 s.

Duh sedanjega časa.

(Sp. Fr. Veroljub Goriški).

Mirno mislečega imajo dan danes oni, ki po nekem napredku hlapajo i sleherni čas le o njem ropočejo i tulijo, za divjo zver, ki v brložnih temotah gospodari i pred živim žarkom svetlobe beži i se skriva. Črni le dvomé ali pomajaj z ramama, nakrat! si „mračnjak“ i sovražnik človeštva. Bodi torej uže tukaj rečeno, da bila bi grozna hudobija vstavljati se pravemu napredku, a napredku na podlagi sv. vere.

Sedanje stoletje napisalo si je na pčnosno šumeči svoj prapor: „Napredek!“ I res, čuditi se nam je ogromnim proizvodom v obsegu naravoslovsko - znanstvenih panog itd. Natenko to naštevati i še slaviti hoteti, bilo bi tisočkrat prežvekane fraze zopet premlevati; saj uže slepec vidi. Čuditi se moramo predrznosti človeškega uma, kamorkoli se ozremo. Siloma je upregel prirodne moči, da mu strežejo i pomagajo. To je ena stran, koja znači 19. stoletje, i ki bi mogla človeka z najlepšimi nadějami za prihodnost napolnjevat. A kaj se je zgodilo?

Vsled onih iznajdeb i prekornih skušnj si je človeški duh prisvojil neko suverenost nad naravo, koja uže voditi meni i jo brzdati po potrebi i volji svoje; ter je prišel tako žalibog v stan neprenesljive ošabnosti i brezobzirne duševne pijanosti. V strašnej zaničljivosti ali marveč v ogenj bruhajočej maščevalnosti začel je skusiti svoje moči nad sponami, s kojimi mora ga krotiti neodpravljava potreba i božja previdnost. Titanski zarožljaj je ž njimi, da je razdene, rjové se še zvija v železnej srajci, ter napenja svoje mišice, da šine iz nje. Te duševne opitosti prva hči bila je torej i je še neka svobodnoželjnost, ki prevpija vse druge še tako mogočne strasti v človeških prsih. Ne bilo bi več naravno, ko bi novorojenki še kaj sveto bilo. Kakor bobneča reka, ki je svoje trdne jezi tu pa tam nekoliko prevrtala, neprenehoma svoje togotne valove buta ob nje, da je predere, ter se po predorih prosta izlije. Tako se je tudi genius (duh) 19. stoletja zagnal pred vsem tija, kjer je čutil najmogočnejši vpor — v sv. cerkev. Na vse štiri vetrove se je razneslo sodnjedansko tuljenje: „svoboda!“ i tako se je postavil novemu babilonskemu turnu prvi temelj. To je druga stran, ki znači naše stoletje.

Motil bi se pa jako, kedor bi mislil, da se s tim razgrajanjem pripravlja le kako razkolništvo, kakor n. pr. v 16. stoletji. Žugajoča nevarnost je neskočno neskočno večja. Pripravlja se — recimo to le odkritosrčno — pripravlja se: ateizem (brezboštvo), koji se na posameznih mestih i pri nekaterih osobah, da bi tako ne, uže kot pregrda pošast prikazuje. Rek moj je drzovit, a zato nij še neresničen. Bog hotel, da bi bil!

Svobodnjaški načelniki naj pa dobro promisle, kaj delajo. Če se vam ravno še reči ne more, da vlačite po mesarsko, navlašč ali siloma človeštvo na rob temnozevajočega prepada, kjer stoji strašni milnik z nadpisom: „Ki greste not, vse nade tu pustite!“ vendar delate tu vsaj nevedoma. In, ali ste porok za vse pogubne nasledke tudi v državnem i socijalnem življenji? Nijste, pa tudi biti ne morete.

Nij mu treba modrijanskih oči, da vidi, kako žalostno je uže zdaj o tem. Srečna praznota, nevera, zavid, oholost, sebičnost, hlimba, prekanjenost, natolcevanje, poboj, podmitljivost, ti i še drugi so oni peklenski količniki, ki so prišli na

svitlo, kakor škodoželjni škratje pri razštevani verskih resnic i postav, ali so se iz škratov povečičili do grozovitih gigantov. Ravno oni časopisi, ki imajo komaj toliko sape, da trobentajo proti vzhodu i zahodu človeško velikanstvo i posvetni blagor, morajo — oj čudne ironije i naivnosti! — morajo poročati gledé grozovitosti še nikoli zaslišanih pobojev, zvijač, nezvestob i roparij v tolikem broji, da se človeku lasje ščetinjijo na glavi — Poreče nemara kedo: Ta risa preživimi barvami. Bodi to, a naj pride kedo i naj potrdi dejanskimi dokazi, da je sedaj bolje, nego je bilo, kar bi vsled napredka vendar moralo biti.

Temu pa nij znanstveno iznajdovanje krivo; kedo je tako neumen, kaj takega le misliti? Temu je kriva ona predrznost, ki hoče po vsej sili razorožiti mogočno roko sv. cerkve, to je, ki zalezuje mirni tamar sv. vere, kakor volk krvočni; ki krade mir i ravnotežje iz prs še verujočega ljudstva. Napredujte v iznajdbah, Bog vam pomoz; a pustite edini zaklad — vero v prsih človeških.

Čudno je pa vunder, da ravno zdaj, ko smo v naravoslovji tako visoko dospeli, smo tako malozmožni, spoznavati Boga — iz narave. Z vedami smo res prišli daleč, ali pa tudi tako z umetnijami, da bi smeli tako oholo prezirati starodavne proizvode umetnijske?

Uže pred nekaj tisočletij nakupičil je Egipčan ciklopično velikanske stavbe; ponašal se je Grk z dragocenimi, čudno ukusnimi tempeljmi, kipi i malbami. Ravno taka je bila pri jedratem i bojovitem Rimljanu. Cela vrsta čestitljivih pesnikov se razvršča za Homërom pri Grkih i Rimljanih, ki so sè svojimi junaškimi pesmami budili i gojili pogum vojščakov. Razvaline, dragoceni ostanki, široke i čez vse trdne ceste pričajo o njih visokej izobrazenosti. Nepresegljive njih pesmi občudujemo i bodo je vedno občudovali, kot edino mojsterska dela te baže.

Povsod, razun pri Mahomedancih, bila je vera z razvojem človeškim v tesnej zvezi, to je, z drugimi besedami, narod se je mikal na podlagi svoje vere. V Egipčanih sestrla se je umetelnostim i celo vedam; na Grškeje bilo je stvariteljica velikansko duševnega življenja, katero še zdaj v čestitljivih zvalinah spoštujemo in občudujemo. Celó med severne narode (od drugih se razumeva uže to samo po sebi) prinesla je katoliška vera sè svetlobo tudi ljubav do umetnije i znanstev.

Drugače to obračati, bilo bi zgodovino tajiti. Značaj ali duh sedanjega časa bi se dal blizu tako-le ukrojiti: „On odvrača od vere, zanika neskončno idejo, i proslavlja materijo.“ Umetnijam i poeziji žuga po njem propad. Nadalje bi se še lahko reklo: Meju tem, ko hče osrečiti človeštvo, krade mu duševno plemenitost.

Tolažljivo je pa vunder vsaj to, da liberalcem ne gre vse tako izpod rok, kakor so pričakovali.

Dopisi.

S Kanalskega. (Cerkveno petje pa „Glasbena Matica“). Vsak prijatelj glasbe in petja je pozdravil z veseljem ustanovljenje „Glasbene Matice“ v Ljubljani. Kdor ima pa še veselje do lepega cerkvenega petja, komur je mar, da se ohrani, oziroma vpelje, moral si je misliti, da utegne napočiti z „Glasbeno Matico“ nova doba za cerkveno petje. Ako pa o tem ni bil še popolnoma preverjen, želel je tega gotovo. Kolikor to-

liko pripomoči, da se imenovana želja uresniči, je naslednjim versticam namen.

„Glas“ je že v nekaterih listih kaj malega omenil o cerkvenem petju, in dobro je, da se raznoteri glasi o tem čujejo in poslušajo. Le tako je mogoče priti do zaželjenega namena. Predno pa jez svoj način objavim, kako bi prišli lažeje do lepega cerkvenega petja, pogledimo površno, kakošno je zdaj cerkveno petje na Goriškem; potem, kako naj petje bo, kaj naj bi „Glasbena Matica“ gledé cerkvenega petja storila, kaj pa cerkve in duhovniki gledé „Glasbine Matice“?

Na Goriškem cerkveno petje — kolikor je meni znano — ni tako, kakor bi moralo biti in bi lahko bilo. Ako se kje nahaja dobro petje, je to gotovo izjema, za katero imajo posamezniki zasluge. V stolni cerkvi imam grajati to, da se, znabit zaradi pomanjkanja pevskih moči in slabe plače, ki se pevcem daje, ob navadnih nedeljah skor zmiraj tiste „maše“ pojó, katerih napravi niso vselej cerkveni. O velicih praznikih je zopet dobrega preveč. Take dni neha cerkveno petje in na njegovo mesto stopijo gledališčne produkcije. Bodi si godba, bodi si petje, vse skup nima včasih še sledu ne cerkvenega duha. Pogreša se dostojnosti, posebno pa cerkvene umetnosti in častiljivosti. *)

Častna izjema, kar se tiče cerkvenega petja, ste v Gorici semeniščna kapela **) in samostanska cerkev na Kostanjevici. Tu je še mogoče bilo do sedaj marsikako lepo cerkveno pesem slišati. Kako bode odslej dalje, bode se videlo.

Na deželi je cerkveno petje veči del v slabem stanju. Sem ter tje v kaki cerkvi se nahaja zadosti dobro uravnano; da so pa to le izjeme, sem že omenil. Po večini imajo ta častni posel v rokah stari dosluženi pevci, od katerih se več reči ne more, da pojejo, ampak da kričijo. Dostikrat tudi ni mogoče takih zarjovelih pevcev preglašiti in dobri morajo hoté ali nehoté odjenjati. Nekateri so celó tega mnenja, da mora petje v cerkvi prenehati, ako ni starih pevcev — kričačev. Kako osodo imajo latinske besede pri pevcih te verste, je „Glas“ že objavil.

Ker je tedaj cerkveno petje slabo, treba ga zboljšati. Kako pa naj se zboljša, o tem je mnenje razdvojeno. Eni terdijo, da se mora vpeljati, ali, če je že vpeljano, ohraniti *ubrano* petje, drugim je zopet le *splošno* cerkveno petje pri sercu in še drugi so tega mnenja, da naj se *le slovensko* poje, latinsko petje jim je hud trn. Vpraša se pa, kaj je najboljšé? Moja misel je ta: Splošno cerkveno petje naj bo navadno ali redno, — ubrano pa naj se odmeva o posebnih prilikah in visocih praznikih in naj velja kot izvanredno. Ali naj se poje slovensko ali tudi latinsko, to vprašanje je lahko rešiti. Splošno petje naj bo slovensko; pri posebnih priložnostih, posebno pri slovesnih mašah naj se poje latinsko, ker je latinsko petje pri maši prav v cerkvenem duhu. Nihče menda ne bo tajil, da bolj pristojna visocemu prazniku in slovesni službi božji častiljiva latinska maša, nego navadni „Pred Bogom“ ali „Pred stolom.“ Tu naj velja latinska prislovica: Est modus in rebus, sunt certi denique fines. (Za častiljivo lat. petje treba pevskih moči; če jih ni, je menda bolji „Pred stolom.“ Tako velevala tudi cerkv. zapoved. Ur.)

Vsaka reč, kadar se na novo vpeljuje, ima svoje nasprotnike; tako tudi splošno cerkveno petje. Posebno so nekateri novejši učitelji temu nasprotni in želijo z lepimi čvetero-, dvo-ali samospevi pokazati, da imajo izurjene pevce. Časih naj se jim veselje pusti, vendar redno in navadno naj tako petje nikdar ne postane. Odkar se čutijo učitelji „emancipirane“, vidi se marsikje, da je nekterim gospodom organistom presneto malo mar za po zdigo cerkvenega petja; pripeti se,

*) Ne sodite li preojstro, g. dopisnik? Tu treba razločiti skladbo pa *izvrševanje*. Skladbe so vsaj po nekem res necerkvene, a to napako najdete žalibog skor povsod, sosebnó v Italiji. Kakor se je instrumentalna muzika *usilila* v cerkev, tako so se usilili tudi z njo necerkvenih skladateljev necerkveni umotvori. Sicer pa vemo, da se v veliki cerkvi marsikakšenkoli tudi kaj prav spodobnega in dobro poje. Ljudske litanijske z orglami so dostojne itd. Ur.

**) Res, a skladbe niso vse cerkveno-okusno izbrane; izvršba prav dobra. Ur.

da ta pa ta k orglam prišedši ne vé, kaj se bo pelo, ali je pa celó še ključ doma pozabil!

(Konec prih.)

Iz Ko, 24. okt. — (Blagor občin nove ère) Francu K. iz K, županije v, je bila prišla misel leta 1865 se oženiti. Županstvo, dobro poznavši svoje ptiče, se je temu vstavljalo. Ženin, vojak, pa je od vojnega poveljništva v Veroni dné 25. marcija 1865 št 910/240 dosegel ženitbinsko dovolitev, ter je 1. junija istega leta poročen bil.

Pozneje se preseli v Gorico, kjer mu je supruga dné 6. okt. 1867 rodila hčer z imenom A Dné 30. sept. 1868 umrje Franc.

Po smrti njegovi se vdova z drugim speča, in povije dne 22. aprila 1870 nezakonskega sina J. Letos je vdova zbolela in prenesena bila v bolnišnico goriško. Dotični stroški padejo na domovinsko občino ranjcega, na K. Še več. Mestni magistrat goriški je poslal oba otroka K. nom v preskrb, kar jim dela veliko preglavice. Sliši se: „Občina nima druge pravice, kakor plačeveti. — Ako mu je vojno poveljništvo dovolilo, se ženiti, naj mu tudi otroke redi, ali pa naj mu jih redi dežela. — Ako prav ranjcega hči na našo občino pride, to se še prenese; — da bi pa za grehe njegove žene, ki jih je po njegovi smrti storila, in ki ni iz naše občine, mi trpeli, to je vse preveč.“ — To in enako se iz ust ubogih občinarjev sliši.

Povej nam, „Glas“, ali je kaka pomoč zoper to? Ali bi se ne dala dotična postava v deželnem zboru prenarediti? *) Drugače bi nam kaka kukavica toliko otrok zalegla, da bi naši poginili.

Iz Sežane, 25 okt. Včeraj smo bili priče prav lepe slavnosti. Komu ni znano imé častitljivega gosp. Antona Ukmarja, častn. kanonika tržaškega, dekana tomajskega? Kdo ne pozna njegovih zaslug za cerkev, šolo in za povzdigo kmetijstva? Če je kdo drugi vreden, da se njegove zasluge javno slavijo, naj vredniših eden je gotovo prijazni naš starček. Doživel je že redko svečanost zlate maše, a prihranjeno mu je bilo še drugo veselje: ne davno je Nj. veličanstvo priznalo njegova dejanja podelivši mu *viteški križec Franc. Jožefovega reda*. Ta križec se mu je svečano na prsi pripel 24. okt. v pisarnici c. k. okr. glavarja g. Ign. Malija v Sežani. Častni venez so bli poslavljenec: udje c. k. okr. šolskega sveta, čigar ud je tudi on, glavarstveni uradniki, občinski možje in mnogi drugi odličniki. Med jako primernim ogovorom je g. glav. g. kanoniku križec pripel in prav ginljivo mu je poslavljenec odgovoril. Oba sta sklenila govor z „živio“-klicem Nj. veličanstvu, v kterega so oavdušeno segli vsi pričujoči povabljeni. — Ta svečanost je tem pomenljivejša, ker dandanašnji ne vidimo vsakdan duhovnikov častiti; tem več pa morajo biti gotovo zasluge, ako njih slava skoz vse „tmine“ — s kterimi „mračnjaki“ ljudi zagrinjajo, vendar-le prederejo do nar višega prestola. Bog živi mnogozaslužnega poslavljenca!

Iz Loma, 27. oktobra Komaj so naše črede nekoliko časa sem mir imele pred napadi požrešnih volkov, ki jih skoraj vsako leto nadlegujejo, ki so pa zdaj menda — vsaj začasno — v druge kraje pobegnili, od kar je bila svinčena krogla enemu tih ovcožercev, ne vem prav, ali „a priori, ali a posteriori“, tehtno dokazala, da tudi za volka se najde pravica — glej! že se prikažejo novi sovragi, kakor je nekdan v Egiptu sledila stiska za stisko. Dne 16. t. m. zaslišijo nekteri ljudje, ki so bili ravno v gojzdu, kjer se je ovčja čreda pasla, tužno meketanje jagnjeta, ozirajo se in ugledajo res mlado jagnje, pa mislite si kje? — visoko gori nad glavo v zraku. Velikansk orel je bil 8 dni staro, kakih 6—7 funtov

*) Gotovo bi se dalo kaj prenarediti; obrnite se do deželnih poslancev. Ur.

tehtajoče jagnje na paši zgrabil in hajd ž njim naprej v zračne višine. Toda, kakor se v življenji večkrat žalostnim dogodkom kaj smešnega pridruži, tako tudi tukaj. Roparskemu orlu ki je z jagnjetom v krempljih že morda iz višave doli iskal si kraja, kjer bi v miru svoj plen požreti mogel, pridruži se kmalu tovarš, ki mu je tudi jagnje dišalo, in zdaj nastane med orloma hud dvoboj v zraku. Izid tega boja je bil, da med tem, ko sta se orla za jagnje ravsala in trgala, se jima ono iz krempljev sname in na tla pade. Kmet, ki je bil blizu in vse to gledal, priteče, jagnje pobere (dasiravno nekoliko v strahu, da bi se orla zdaj njega ne lotila, ker sta mu tudi res srdito okoli glave krožila), je odere in speče. Dober mu tek!

Ali ni ta resnični dogodek živa ilustracija stari latinski prislovice:

„Duobus litigantibus tertius gaudet,“ kar bi se dalo po domače tako izraziti:

„Je prepir med dvema se vnel,
Bode li tretji tega vesel?“

Da bi si vendar tudi mi Slovenci, ktere koli stranke, to zlato resnico zapomnili, ako nočemo, da bojo nasprotniki pravičnih naših zahtevanj pohrustali jagnje, nam pa pustili — gole kosti!

(Žalibog! Vse kaže, da se bo tako godilo. Nevarnost imamo jasno pred očmi, žalostnih zgledov preobilno število; ali strast je nekatere Slovence oslepila, da mislijo, da Slovincem se ne more taka goditi. Ali je pa temu se čuditi, da je razdvoj med Slovenci vedno večji, če pomislimo, da ravno nekateri iz med *onih*, ki bi imeli po svojem poklicu mir napravljati, nemir širijo — ?! — *Dostavek uredn.*)

Za nove zvonove na sv. Gori so darovali:

P. n. č. g.	Ant. Sesič	2 gl.
„ „ „	Ant. Kumar	2 „
„ „ „	Miha Gomiščik	20 „
„ „	Od prednjokrat	11 „
	Skupaj:	35 gl.

Ogled.

Avstrija. Od glasovitega glasovanja v avstr. delegaciji v Pešti 10. okt. t. l. (o poviških za vojaščino) sem postaja politiški položaj v Cislajtanijski ves drug. Ustavski in Auerspergov ministerstvo se silijo sicer biti zopet prijazni in staro zvezo zopet zakrpati, a v kljub temu se menda obema tla vdirajo pod nogami. V ministerstvu samem tudi ni prave edinosti, ker se razločuje dvoje strank, Auersperg-Lasserjeva in Glaser-Ungerjeva. Una se dela nekako konservativno in bi znabiti opoziciji, ktera jej je v Pešti iz zadrege pomagala, kaj malega privolila, ta pa se drži strogo starega ustavaštva. Gledé na te razmere in pa na to, da reči ne morejo dolgo ostati, kakor so, nastala je te dni govorica o *ministerski krizi*, to je, da utegnemo dobiti druge ministre in te — konservativne! V tem trenutku pa niso reči še tako daleč dozorele, a da je situacija (stan reči) podobna oni tik pred Hohenwartom, ne da se tajiti.

V ta položaj je padla zadnje dni pretekl. tedna neka bomba, ki je vse politiške kroge jako osupnila in vznemirila. Oče česki, stari veljak, zgodopisec *Palacki*, je priobčil svoj politiški testament — „*svoje slovo od naroda*“ — Ta obče — tudi pri Nemcih — visokospoštovani učenjak je med naj hujšimi homatijami l. 1848, ko se je zdelo, da se mora Avstrija razrušiti, iznašel velepomembno geslo: „Ko bi Avstrije ne bilo, morali bi jo mi (Slovani) ustvariti.“

Tega gesla smo se do današnjega dne stanovitno držali. To geslo je sivi *Palacki*, kot zmoto iz mlajših let, zdaj — *preklical*, češ, da je obupal nad pravičnostjo nemškega naroda v Avstriji, na ktero je on l. 1848 stavil svoje zaupanje. Nemcem (sedaj gospodujočim ustavaškim — se ve, da) podtika P. vso krivico, če se z Avstrijo zgodi, kar je on pred 24 leti imel za nemogoče, in česar nas Bog obvaruj. Po tem biča P. sosebno ostudno, krivično judovsko (nemško) časništvo, ki občno mnenje tako hudobno, pači. Za drugi vzrok avstrijske nesreče ima P. Magyare — drugi gospodujoči narod. — Da pa Slovani in zlasti Čehi vsako nezgodo prestanejo, to velja Pal.-u za gotovo. S to izjavo češkega voditelja imajo vseh barv časniki veliko opraviti. Bog hotel, da bi vsaj zdaj slepci spregledali!

Dne 8. in 9. okt. so imeli *federalisti na Dunaji zbor*, ki je bil tako tajen, da ga niso mogli radovedni ustavski zaslediti, kar jih je prav jezilo. Zdaj pa je vendar nek graški ustavaški list prvi, ki v onem zboru sestavljeni *program* — dasi ne prav natančno — priobčuje. Ta program ne obsega prav za prav nič novega, ampak določuje le, kar se je že davno v deželno-zbornih adresah, resolucijah in v govori federalistovskih poudarjalo. Pri vsem tem pa je priobčeni program „pravne stranke“ časnikarje osupnil. Določena so v tem programu federalistična načela o državopravnem, šolskem in narodskem vprašanji. Državni in deželnim ustavam bi imela biti podlaga krščanska.

Delegaciji ste se sklenili 25. okt. in *deželni zbori cislajtanski* so sklicani za 5. dan novembra t. l.

Ogerska in hrvaška regnokolarni deputaciji ste se uredili 20. okt. Naj važniši hrvaški zahtevi ste: 1.) Razmerje med Ogersko in Hrvaško naj bi bilo tako, kakoršno je med Ogersko in Cislajtanijsko in 2.) vojaška granica, ktera neha biti vojaška dežela, naj se pridruži materi deželi Hrvaški. V prvi točki pa je že tudi zapopadena večja autonomija v vsakem oziru, sosebno pa je želijo Hrvati ozir finančnih zadev. — Cesar sam neki želi, da bi se poravnava med Ogri in Hrvati srečno dognala.

Tako se Deakova (vladina) stranka tudi porazumeva sè *Slovaki*, kteri nekaj tudi dosežejo. — Magyari so oholi in gospodujejo radi nad družimi narodi, a taki, kakor naši liberalni ustavaški Nemci takraj Litave, vendar niso; njih državniki so razumniši, ko cislajtanski.

Zunanje države. V *Italiji* so bile pretekli teden strašne povodnji, sosebno Pad je predril na mnogih mestih zagraje ob bregovih in veliko škode storil.

Sv. Oče sprejemajo vsako toliko po 3—5 tisuč ljudi iz raznih okrajev rimskega mesta, ki se jim hodijo poklanjat.

— 20. nov. se bo pričel italijanski *državni zbor* v Rimu. Naj važniši predlog, o katerem bo imel govoriti, bode vladin načrt zastran odpravljenja samostanov. Tistim samostanom v Rimu, v kterih stanujejo raznih redov generali, misli vlada menda prizanesti, ker se zunanje vlade za-nje potegujejo.

O *začetku narodnega zbora na Francoskem* se bodo (po zborovem sklepu) opravljale po vsi Franciji molitve za razsvetljenje zbornikov.

Na *Španjskem*, kjer so prekucijske vlade vse cerkveno premoženje že davno pograbile, imela bi duhovne država plačevati. Ali že 2 leti in pol niso nič dobili iz državne blagajnice. Zdaj je en poslanec to reč sprožil v drž. zboru (kortes) in tudi vsi škofje so poslali zboru pritožbo zoper tako nezaslišano krivico, ki se duhovnikom godi.

Domače novice.

(*Hudoben napad.*) V nedeljo večer (27/10) je prišel v štacuno na starem trgu v Gorici, kjer prodaja pekinja vdova K. kruh. Uje svak, Mikl. Milanovič, vzame jej dolgi nož, s kterim se kruh reže, in začne jo mahati po glavi. Ubil bi jo bil, ko ne bi je bili

ljudje rešili. Sreča, da rane niso nevarne. In ta človek je užival veliko dobrot od svakinje! —

Napadnik se je potem sam predstavil policiji.

(Došla je rešitev na znano pritožbo mestnega starešinstva gorišk. zastran volitve III. vol. skupščine.) Ministerstvo je rekurz zavrnilo in obe volitvi (prvostolnega prošta, bar. Codelli-a in g. Jož. Strekelj-na) za veljavni spoznalo.

Razne vesti.

— *Povodenj* je te dni po Laškem, kjer so reke bregove predrle ali preskočile, veliko škode napravila, pa tudi pri nas, posebno v ipavski dolini. Zastran vednega deževja ajda po kozolcih ali v kozicah gnjuje, kakor ljudje iz vseh naših krajev tožijo.

— *Nenavadno slavnost* so imeli preteklo nedeljo, 27. t. m., farmani v Terzo-u, v goriški furlaniji. Obhajal je vis. č. g. Jožef Calligaris, ondašnji fajmošter, petdesetletnico odkar je on tam fajmošter, potem ko je preteklo pomlad šestdesetletnico svojega mašništva praznoval. Velika množica od blizo in daleč, duhovnih in svetnih se je bila zbrala. Slovesni sprevod, kojega so čast. štarčku napravili, je pričal, kako ljub in drag jim je častitljivi sivi starček.

— *Velik požar* je pokončal skoraj vso vas Gross - Enzersdorf na spodnjem Avstrijskem.

— *Nov telegrafični urad* se je odprl 27. okt. v Višk-u (v gor. Lahih na ital. meji.)

— *Liberalnih ministrov doslednost*. Tako zvani „starokatoličani“, ki kat. cerkev toliko obrajtajo, kakor protestanti in judje s katerimi se bratijo, ali pa še manj, imajo po ministerski milosti pravico, po lastni šegi krstiti, poročati, mrličje pokopavati i. t. d. in to v lastnih farnih zapisnikih zaznamnjavati. Ločeni so popolnoma od kat. cerkve. Vendar minister Stremayr zaukaže, da vse to morajo zaznamnjavati kat. pastirji tudi v kat. farnih zapisnikih; in k vsemu pripravljeno general Koller na Češkem žuga že se silo farnemu oskrbništvu v Warnsdorfu, če tega z lepa ne stori zarad Warnsdorf-skih starokatoličanov, ki nameravajo ravno zdaj svojo službo (božjo) opravljati v ondašnji — luteranski cerkvi. Pa recite, da naši sedanji ministri niso dosledni!?

— *Blagodušno dejanje*. Dunajski nadškof je imel do sedaj v Št. Vidu blizo Dunaja veliko posestvo, ki je neslo čistih 1200 gl. na leto. Priložnost se je ponudila, to posestvo prodati za 280 tisuč gl. Ves ta znesek pa je blagodušni kard. Rauscher, sedanji dunajski nadškof, obernal z dovoljenjem papeževim in cesarjevim v to, da je napravil ustanovo, katere obresti se imajo deliti med potrebne duhovne dunajske nadškofije; dostavil je iz lastnega še 80 tisuč gold. Ta kapital 360 tisuč gold. bo dajal okoli 20 tisuč gold obresti na leto.

Tako ravna „mrtva“ roka, — kakor psujejo naši liberalci cerkveno premoženje — se svojim imetjem. Čudili bi se, kako je prihranil 80 tisuč gold. dunajski nadškof, ki je na svoje stroške že toliko cerkev sozidal, ko ne bi vedeli, da on, kakor drugi cerkveni oblastniki, ki imajo lepe dokodke, le malo za se potrebuje.

— *V Livku na Tominskem* je 20. t. m. nek Petrinčič (iz čividajskega okraja) ubil z nožem pri igri v krčmi nekega Medmeda, s katerim je igral. Sprla sta se bila pri igranju zarad 10 krajcerjev.

— „*Glasbena Matica*“ v Ljubljani šteje že 200 udov.

— *Kolera* se bliža zahodu; v Budi (na Ogorskem) je že nekaj ljudi pomorila.

— V *Tominu* je bilo 25. sept. *podelovanje daril za kobile in žrebeta*. Prignali so 29 kobil mater in 17 žrebic. Darila za kobile z žrebetom so dobili: And. Gabersček iz Tomina 10 cekinov in medaljo, Janez Gruntar iz Kobarida 7 cekinov in medaljo, Mih. Prezelj iz Tomina 7 cekinov in medaljo, Andr. Juretič iz Mlinskega 4 cekine in medaljo, Ant. Juvančič iz Zatomina 4 cek. in medaljo, Jernej Klobučar iz ? 4 cekine, Anton Mrak s Pečin, Ant. Stih iz Starih Sel, Ant. Juvančič iz Jderskega, Jan. Leban iz ? in Ignac Kovačič iz sv. Lucije vsak po 4 cekine. — Za kobile 3-in 4 letne: Mih. Skočir iz Star. Sel 8 cek. in medaljo, Matija Fon iz Smasti 6 cek. in med., Ivan Kranjec iz Lubina 3 cekine in medaljo.

— *G. Ant. Scherner*, župnik v Biedermannsdorfu, je bil dal na svetlo knjižico, v kateri je pošteno pojasnil, kdo in kaj je tisti *Alojzi Anton*, ki se je predrznil biti „župnik“ starokatoličanov dunajskih in ki je od lanskega okt. oskrnoval mestno cerkev sv. Odrašenika v Beču. Anton je pisatelja tožil zavoljo razžaljene časti. Sch. je pri obravnavi skor vse dokazal, kar je Anton-u očital; porotniki pa so ga razžaljene časti krivega spoznali in sodniki 10.

okt. t. l. na en mesec zapora obsodili. To kazni in vse pravne nasledke mu je presv. cesar zdaj — *odpustil*. (Osramotoeni Anton se je brž po omenjeni sodnijski obravnavi svoje službe odpovedal.) Tako zahaja starokatoličansko solnce!

— Dogmatično določbo cerkv. zbora vaticanskega zastran *papeževne nezmožljivosti* sta priobčila tudi dva izmed naj krepkejših stebrov zborove manjšine, škof rottenburški *dr. Hefele* in škof diakovski *J. Strossmayr*.

— Po tem, ko je vlada že veliko duhovskih gimnazijev v svetne spreobrnila, je zdaj razmerje to, da imamo zraven 80 svetnih še 21 duhovskih gimnazij.

— *Ljudsko-šolski učitelji in podučitelji v š. okrajih goriško-okoličnem in sežanskem* so zdaj še le določno postavljeni tako-le: V okol. okraji: v Kanalu *Iv. Vogrič* u. v. (beri: nčit.-voditelj), Ben. Poniž pdu. (podučitelj); v Černicah *Val. Kanclar* u. v., Franc Sternad, pu. (izvoli si lahko to mesto, ali pa Sežano); v Ajdovščini-Leban Aug, u.; v Mirnu *Vodopivec Ferd.* u. v., Čopi pu.; v Kamenjih *Mih. Zega* u. v. (začasno, ker nima še devedetne praksi), Rajar Jern. pu.; v Št. Andrežu *Jož. Komavec* u.; v Šempasu *Jak. Sedničar* u.; v Št. Petru Vinc. Černic, u. (zač.); v Čepovanu *Jož. Srebernič* (zač.), v Vertobji *Andr. Drašček* u.; v Renčah *Ant. Bajc*, u.; v Sovodnjah *Jan. Benko* (ki se je Brestovice v sež. okraji odpovedal); v Ročinji *Franc Peric*, u.; za Kviško odmenjeni *Ant. Leban* se je odpovedal; za Št. Martin odmenjeni *Tom. Lukančič* (odpovedal?); v Prvačini *Ant. Zorn* u.; v Žabljah *Fr. Bunc* u.; v Križi ip. *Franc Švara* u. v., *Mrevlje Franc.* (pomočnik zač.). — *V sežanskem okraji*: V Sežani *Leop. Cvek* u. v., *Sternad?* (gl. zgorej) pu.; v Komnu *Iv. Piano* u. v., *Jož. Klobčič* pu. (gre na Štajarsko), v Tomaji *Ant. Benigar* u.; — v Gorjanskem *Jož. Hrovatin* u.; Nabrežini *I. Vajšel* u.; v Poviru *Ant. Fajgelj* u.; v Brestovici za zdaj nobeden; v Šempolaji *Mirosl. Grossmann*; v Lokvi *Ant. Komavec* u.; v Škrbini *Gašp. Likar* u.; v Štjaku *Jern. Cotič*; v Zgoniku *Jož. Čotar*; — v Avberji *Oton Dic*; v Kostanjevici *Matija Leban* (kteri je pa tudi za Prosek v tržaški okolici imenovan in izvoli bržkone *Pr.*); v Divači *Tom. Lukančič* (gl. Št. Martin v g.-ok. okraji!); v Kobiljiglavu *Vinko Vodopivec*; v Mavhinjah *Andr. Starec*; v Škopem *Iv. Furlani*; v Velikem Dolu *Mat. Vičič*; v Vojščici *Ant. Pipan*. (Poslednji trije so učitelji za silo proti primerni nagradi. — Nekterih poprejšnjih služba pa je le začasna, ker niso še prestali preskušnje za učiteljsko sposobnost), — V tominskem okraji: za začasno učiteljico v Kobaridu je imenovana *Karolina Milek-ova* (Ljublančanka). *Opazka*. Z ležečimi črkami tiskani gospodje so bili že poprej na dotičnem mestu.

— *Goveja bolezen v gobcu in na parkljih* se ni dalje razširila v Gorici, kjer se je bila pretekli teden zapazila. Prikazala se je pa tu in tam v *goriški okolici*, kakor v Brdih, v Desklah, v Dornbergu, itd. Držite se tedaj dobro vse županstva razglaša, kojega vam je poslala c. k. kmetijska družba v Gorici, 21. okt. 1872, da ne boste škode trpeli.

Hranilnice goriške

delovanje (gestione)

meseca septembra 1872.

	v bankovih	v srebru
Novo naloženih kapitalov	1125	7237
Obresti od posojenih kapitalov	—	3430
Posojenih kapitalov je bilo povernjenih	51	866
Došlo	1176	11533
Izplačalo se je { naloženih kapitalov	472	3317
{ obresti od nalož. kapitalov	50	496
Posodilo { na zemljišča in hiše	1700	6400
{ na obligacije	—	2250
Izdalo	22094	12463

Tržna cena žita 31 julija 1872.

Pšenica (kaznanik)	gl.	3 s. 20
Turšica	”	2 ” 30
Ječmen	”	3 ” 20
Rež	”	2 ” 10
Oves	”	1 ” 40
Fizol	”	3 ” 80
Seno (cent)	”	1 ” 90
Slama	”	1 ” 30

Listnica uredništva. Gg. Sredip., T. Č., L-b.: Prihodnjič.